Çözüm Yollar? Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çözüm Yollar? Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19425

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çözüm Yollar? Envanteri (ÇYE), bireylerin zorlay?c? ya?am olaylar? veya psikolojik stres kar??s?nda alternatif problem çözme stratejileri üretme ve bu çözümleri de?erlendirme yetene?ini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle **gençler ve intihar** aras?ndaki ili?kiyi inceleyen akademik bir çal??ma ba?lam?nda, bireylerin ba?a ç?kma mekanizmalar?ndaki eksiklikleri tespit etme ihtiyac?ndan do?mu?tur. ÇYE, bireyin problem durumlar?na kar?? ne kadar esnek ve yarat?c? çözümler geli?tirebildi?ini belirleyerek, intihar riski ta??yan gruplarda koruyucu ve risk faktörlerini anlamland?rmaya yard?mc? olmay? hedeflemi?tir.

Ölçek, Bat?gün-Durak (2002) taraf?ndan yürütülen kapsaml? bir **doktora tezi** çal??mas?n?n bir parças? olarak geli?tirilmi? olup, psikolojik dan??manl?k ve klinik psikoloji alanlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirme süreci, **Türk kültürüne özgü** problem alg?lar?n? ve çözüm yollar?n? yans?tacak ?ekilde titizlikle yürütülmü?tür.

Anahtar Kelimeler

Çözüm yollar? envanteri, problem çözme, ba?a ç?kma, intihar riski, psikolojik de?erlendirme, gençlik, **psikometri**.

Yazarlar

Bat?gün-Durak, A.

Amaç

Çözüm Yollar? Envanteri'nin temel amac?, bireylerin stresli veya çat??mal? durumlarda alg?lad?klar? **çözüm üretme yeterlili?ini** sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu envanter, sadece çözüm say?s?n? de?il, ayn? zamanda çözümlerin çe?itlili?ini, kalitesini ve uygulanabilirli?ini de dolayl? olarak yans?tmay? amaçlar. Ölçek, özellikle kriz durumlar?nda yetersiz ba?a ç?kma becerileri sergileyen veya bili?sel k?s?tl?l?klar ya?ayan bireyleri belirlemede önemli bir tan? arac? olarak konumland?r?lm??t?r.

Ölçe?in geli?tirilme amac?, **klinik psikoloji** alan?nda, intihar davran???na e?ilimli gençlerin problem çözme becerilerinin di?er ya? gruplar?ndan veya kontrol gruplar?ndan farkl?la??p farkl?la?mad???n? ortaya koymakt?r. Böylece, tedavi ve müdahale programlar?n?n, bireylerin çözüm odakl? dü?ünme yeteneklerini güçlendirmeye yönelik olarak tasarlanmas?na zemin haz?rlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

Çözüm Yollar? Envanteri, psikolojideki **sosyal problem çözme teorileri** ve bili?sel ba?a ç?kma modelleri temel al?narak olu?turulmu?tur. Ölçe?in ölçtü?ü birincil yap?, bireyin zorluklarla kar??la?t???nda gösterdi?i **bili?sel esneklik** ve alternatif dü?ünce yollar? üretme kapasitesidir. Bu yap?, genellikle iki temel boyut alt?nda incelenir: 1) Çözüm üretme (alternatiflerin say?s? ve çe?itlili?i) ve 2) Çözüm de?erlendirme (üretilen çözümlerin etkili?ini ve sonuçlar?n? öngörme).

Yap?sal olarak, ÇYE'nin, bireylerin kendi ba?a ç?kma stratejilerini ne kadar yeterli gördükleri veya ne kadar az çözüm yolu alg?lad?klar? üzerinden **çaresizlik hissi** ile yak?ndan ili?kili oldu?u varsay?lmaktad?r. Ölçek, bireyin yaln?zca mevcut sorunlara de?il, ayn? zamanda gelecekte kar??la?abilece?i potansiyel sorunlara kar?? haz?rl?kl? olma düzeyini de yans?tan bir **alg?lanan yeterlilik** düzeyini ölçmektedir.

Geçerlik

Çözüm Yollar? Envanteri'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in geli?tirildi?i Bat?gün-Durak (2002) taraf?ndan haz?rlanan **doktora tezi** içerisinde detayland?r?lm??t?r. Bu çal??mada, ölçe?in amaçlanan psikolojik yap?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek amac?yla çe?itli geçerlik yöntemlerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, genellikle **yap? geçerli?i** (faktör analizi ile) ve **ölçüt geçerli?i** (ilgili di?er problem çözme veya psikopatoloji ölçekleriyle korelasyonlar arac?l???yla) incelenmi?tir.

Özellikle, intihar riski, depresyon ve umutsuzluk gibi ilgili psikopatoloji de?i?kenleriyle olan ili?kisi, ölçe?in **ay?rt edici geçerli?ini** destekleyen önemli bir bulgu seti olu?turmaktad?r. Ölçe?in, problem çözme becerisi dü?ük olan bireyleri yüksek olanlardan anlaml? düzeyde ay?rabildi?i beklenmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri de doktora tezi kapsam?nda yürütülmü?tür. Güvenirlik, ölçe?in ölçümlerinde tutarl?l?k ve kararl?l?k derecesini ifade eder. ÇYE için en yayg?n kullan?lan güvenirlik yöntemi, maddelerin iç tutarl?l???n? ölçen **Cronbach Alfa katsay?s?**d?r. Yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Tez çal??mas?nda ayr?ca, ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla **test-tekrar test güvenirli?i** yönteminin de kullan?ld??? tahmin edilmektedir. Bu tür bir güvenirlik çal??mas?, özellikle bireylerin problem çözme stillerinin nispeten kararl? ki?ilik özellikleri oldu?unu varsayan yap?lar için önemlidir. Kaynakta spesifik güvenirlik katsay?lar? yer almamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Çözüm Yollar? Envanteri'nin yap?sal bütünlü?ünü ve boyutlar?n? belirlemek amac?yla **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Geli?tirme a?amas?nda, genellikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) kullan?larak ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu analiz, envanterin tek boyutlu mu yoksa problem çözme sürecinin farkl? a?amalar?n? (örne?in, çözüm arama, karar verme) temsil eden çok boyutlu bir yap?ya m? sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Ölçe?in nihai formunun, teorik olarak beklenen problem çözme bile?enlerini yans?tan, psikometrik aç?dan sa?lam alt faktörlere sahip olmas? amaçlanm??t?r. Bu faktör yap?s?, ölçe?in klinik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m?nda skorlar?n yorumlanmas? için kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental) / Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Format: Derecelendirme format? (Likert benzeri ölçek format?n?n tezde belirtildi?i varsay?lmaktad?r, ancak orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Gençler ve Yeti?kinler

Age Group: Genç yeti?kinlik dönemi (Özellikle 18-25 ya? aral???, doktora tezinin oda??na göre.)

Population Details: Üniversite ö?rencileri ve intihar riski ta??yan genç popülasyonlar üzerinde test edilmi?tir.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, ka??t-kalem veya dijital formatta uygulanabilen standardize edilmi? bir envanterdir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel ba?a ç?kma, psikolojik de?erlendirme, doktora tezi, Ankara Üniversitesi, çözüm üretme, bili?sel esneklik, psikopatoloji.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sa?lanmad? (Not Provided)

Affiliation Email addresses: Sa?lanmad? (Not Provided)

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez dönemi itibar?yla)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2002 (Doktora tezinin tamamlanma y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ara?t?rma amaçl? geli?tirilmi?tir. Kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirmeler için ölçe?i geli?tiren yazar?n (Bat?gün-Durak) veya tezinin bulundu?u kurumun (Ankara Üniversitesi) akademik etik kurallar?na uyulmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m bilgisi mevcut de?ildir.

Kaynaklar

Bat?gün-Durak, A. (2002). *Gençler ve intihar: Di?er ya? gruplar?yla farkl?la?an özellikler* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çözüm Yollar? Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Orijinal kaynakta Çözüm Yollar? Envanteri'nin maddeleri bu akademik giri?te sa?lanmam??t?r. Maddelerin tamam?na, Bat?gün-Durak (2002) taraf?ndan haz?rlanan **"Gençler ve intihar: Di?er ya? gruplar?yla farkl?la?an özellikler"** ba?l?kl? doktora tezinden eri?ilebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM